

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА ТА ЕКСПОРТУ ПРОДУКЦІЇ СКЛЯНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Анотація. Проаналізовано існуюче нормативно-правове забезпечення виробництва та експорту продукції скляної промисловості. Подано рекомендації щодо вдосконалення законодавчої бази для підвищення конкурентоспроможності продукції на світовому ринку.

Аннотация. Проанализирована существующая нормативно-правовая база обеспечения производства и экспорт продукции стекльной промышленности. Представлены рекомендации по усовершенствованию законодательной базы для повышения конкурентоспособности продукции на мировом рынке.

Annotation. Legal aspects of glass manufacturing and export are analyzed. Recommendations on improving the legislative base to increase the competitiveness of glass production in the world market are presented.

Ключові слова: скляна промисловість, правові аспекти, СОТ, експорт, державна підтримка.

Членство України у Світовій Організації Торгівлі (СОТ) та інших міжнародних організаціях спонукає підвищувати конкурентоспроможність вітчизняної продукції не лише на внутрішньому, але й на світовому ринках. Неспроможність українських товаровиробників експортувати вироблену ними продукцію нівелює значущість інтеграції України у міжнародні об'єднання. Вирішальну роль у забезпеченні умов для виробництва конкурентоспроможної продукції відіграє державне законодавство, що визначає умови експорту вітчизняної продукції, захищає українського виробника від недружніх дій із боку інших держав у зовнішньоекономічній діяльності.

Зокрема важливо підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності виробників скляної промисловості, що зумовить економічне зростання як держави, так і власно суб'єктів промисловості. Необхідною передумовою підвищення конкурентоспроможності продукції скляної промисловості українських підприємств є наявність чіткої нормативно-правової бази, що регламентує вироблення продукції за міжнародними стандартами якості та створює сприятливі умови для її експорту за кордон.

Проблеми розвитку скляної промисловості знайшли відображення в працях вчених: Канюки І. В., Гривковського В. О., Чурахіної К. І. та ін. Нормативне забезпечення виробництва та експорту скляної продукції висвітлено в працях Краснокутської Н. В. та Макаренка І. П. Проте в цілому дослідження цього питання має фрагментарний характер і потребує подальшої розробки.

Метою дослідження є здійснення системного аналізу вітчизняних нормативно-правових актів, що регулюють порядок виробництва та експорту скла і розробка рекомендацій з удосконалення нормативно-правового забезпечення виробництва та експорту конкурентоспроможної продукції скляної промисловості.

Виробництво скла та скляних виробів в Україні регулюють 32 Державних стандарти України (ДСТУ). Ці стандарти стосуються якості сировини, настанов із визначення нормативів якості, загальних технічних умов виробництва продукції, рекомендацій щодо визначення змісту певних компонентів, вимог до приміщень, технологічного устаткування і процесів.

Якість скляних виробів, у першу чергу, залежить від якості сировини, що застосовується для їх вироблення. В Україні якість сировини, що мають використовувати підприємства скляної промисловості, регламентується вимогами ДСТУ 3165-95.

Документами, в яких прописано вимоги до виробництва листового скла є ДСТУ Б А.1.1-21-94, ДСТУ Б А.1.1-22-94 та ДСТУ Б В.2.71221-2003. У цих Стандартах міститься система стандартизації, технологія та технічні умови виготовлення продукції.

Виготовлення скляної продукції потребує якісного технічного устаткування. Відповідно до Закону України "Про стандартизацію" від 1 липня 2008 року було надано чинності в Україні між державним стандартом, розробленим країнами-учасницями Угоди (Угода "Про проведення узгодженої політики в галузі стандартизації, метрології та сертифікації", підписана 13 березня 1992 року між державами СНД). Таким чином, обладнання для скляної промисловості повинно відповідати ДСТУ ГОСТ 12.2.015:2007 [1].

Дуже актуальною сьогодні є проблема енергозбереження, що має на меті не тільки скорочення споживання енергії, а й зниження негативного впливу на навколишнє середовище. Суттєвому зниженню обсягів викидів парникових газів в атмосферу вітчизняними підприємствами скляної галузі сприяла ратифікація Україною у 2004 році Кіотського протоколу. Також завдяки ратифікації цього документа Україна отримала можливість брати участь у гнучких механізмах торгівлі квотами та проектами спільного впровадження [2].

Експорт продукції скляної промисловості врегульовано низкою нормативно-правових актів України, зокрема Законом України від 16.04.1991 р. "Про зовнішньоекономічну діяльність" та Митним кодексом України від 11.07.2002 р.

Державна підтримка суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності надається відповідно до Постанови КМУ від 14.04.1999 р. № 593 "Про сприяння зовнішньоекономічній діяльності", а підтримка інноваційної діяльності – Постанови КМУ від 13.09.2010 р. № 860 "Питання підготовки та відбору інвестиційних проектів, для реалізації яких у

затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки реалізації інноваційних інвестиційних проєктів у реальному секторі економіки через механізм здебільшення кредитів".

У зв'язку зі вступом України у 2008 році до СОТ, доцільно доповнити систему нормативно-правових актів України угодами СОТ, які наповнюють новим змістом законодавство у сфері виробництва скла та скляної продукції для її подальшого експорту [3]. Так, питання виробництва та реалізації продукції скляної галузі врегульовано генеральною Угодою тарифів і торгівлі від 15.04.1994 р., Угодою про перевідвантажувальну інспекцію від 15.04.1994 р., Угодою про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи від 15.04.1994 р., Угодою про технічні бар'єри у торгівлі від 15.04.1994 р.

Ці нормативні акти визначають вимоги до безпечності та якості продукції скляної промисловості, створення прозорих умов для її експорту та імпорту.

Українські склозаводи сьогодні зіштовхуються з серйозною проблемою високої конкуренції на світовому ринку. Вирішенням може стати надання експортних кредитів. Проте на сьогоднішній день відсутня законодавча база щодо вирішення цього питання. Існує законопроект "Про систему державної підтримки експорту товарів (робіт, послуг) українського походження" [4]. Цей закон спрямований на створення системи державної підтримки експорту товарів (робіт, послуг) українського походження для підвищення експортних можливостей вітчизняних підприємств, забезпечення захисту українських виробників та експортерів від ризику неплатежів та фінансових втрат, підвищення конкурентоспроможності товарів українського походження на світових ринках та з метою застосування правових механізмів стимулювання національного експорту передбачених Світовою організацією торгівлі. Цей законопроект також має на меті забезпечення страхування експортних операцій, що включає страхування як експортерів, так і фінансових установ, що надають кредити. З економічної точки зору цей законопроект є необхідним для впровадження.

Необхідним шляхом покращення діяльності експортоорієнтованих підприємств є створення експортної стратегії країни. Враховуючи сучасні умови, доцільно створити "нішову" стратегію, бо українське листове скло має всі шанси зайняти вільну "нішу" на міжнародному ринку.

Одним із факторів успіху експортної діяльності є наявність сертифіката відповідності управління якістю на підприємстві міжнародним стандартам (ISO 9000). Тому держава має допомогти українським виробникам скляної продукції використовувати на практиці ці стандарти.

Отже, в Україні розроблено та введено в дію значну кількість законодавчих та нормативних актів, що формують правове поле у сфері виробництва продукції скляної промисловості. Кожен окремий вид продукції має відповідати вимогам певних стандартів. Окрім цього, існує низка законодавчих актів, що регламентують порядок експорту даного виду продукції.

Проте необхідним є проведення заходів щодо державної підтримки експортоорієнтованих підприємств. Необхідно створити державну експортну стратегію для виробників скляної продукції, прийняти законопроект "Про систему державної підтримки експорту товарів (робіт, послуг) українського походження" та забезпечити виконання міжнародних стандартів на підприємствах.

Наук. керівн. Сергієнко В. В.

Література: 1. Про надання чинності в Україні міждержавним стандартам, змінам до міждержавних стандартів та скасування нормативних документів : Наказ від 16.01.2008 р. № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 2. Київський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>. 3. Гривковський В. О. Скляна залежність / В. О. Гривковський // Голос України. – 2011. – № 11. 4. Аналітичний огляд світової скляної промисловості АПСП "Скло України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sklo.kiev.ua/>.

5. Стекольная индустрия Украины: состояние, динамика и перспективы развития 2002 – 2008 гг. – К., 2009. – 262 с. 6. Про систему державної підтримки експорту товарів (робіт, послуг) українського походження : Проект закону України від 03.03.2009 р. № 4145 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.